

NYT OM BØGER

SOVJET-AGENTEN LAURSENS UTROLIGE LIV

► AF JESPER JØRGENSEN, ARKIVAR

Ruslands skamløse angreb på Ukraine ser ud til at lukke vinduet for dets integration i Europa. Alt samarbejde med landet er i foråret 2022 gået i stå. Det er en trist udvikling, der også vil påvirke international historieskrivning og mellemfolkelig forståelse.

Tidligere samarbejder fra en lysere tid kaster dog stadig resultater af sig. Et godt eksempel er en ny bog om kommunisten Georg Laursen, der uden sidestykke var den dansker, der kom længst ind i de sovjetiske magtsystemer. Den baserer sig ikke mindst på Laursens personsag fra Kommunistisk Internationales (Komintern) arkiv i Moskva, som Arbejdermuseet i et dansk-russisk samarbejde var med til at tilgængeliggøre for 10 år siden.

Det er imponerende, hvor meget forfatterne har fået ud af denne sag og andet arkivmateriale fra Tyskland og Danmark.

Georg Laursens liv er vitterligt en utrolig historie. Han blev født i Svendborg i 1889, voksede op i Aarhus, udlært maler og gik på val-

sen. Her landede han i Schweiz, hvor han i årene op til Første Verdenskrig engagerede sig aktivt i den lokale arbejderbevægelse og blev en del af den radikale krigsmodstand. Selv gjorde han meget ud af at fortælle, at han havde været kurer for Lenin.

Han blev en glødende og kompromisløs kommunist med forkærlighed for hemmelige missioner. Efter nogle år som ledende i den kommunistiske bevægelse i Danmark beskæftiger bogen sig særligt med hans ophold i Berlin i årene 1925-1927, hvor han først arbejdede som sovjetisk spion, siden sad i fængsel.

Bogens mange nye oplysninger tegner et billede af en person, der var langt udover det sædvanlige for en dansk arbejder og be-

mærkelsesværdigt værdsat i Sovjetunionen. I 1935 fik han den sovjetiske efterretningstjenestes æresmedalje, hvilket ingen andre danskere har fået.

På næsten mirakuløs og lidt mistænkelig vis overlevede han Stalins blodige udrensninger i 1930'erne, men i 1950 stoppede karrieren brat. Selvom han havde ofret alt for Sovjetunionen, blev han dømt til 5 års forvisning til Kasakhstan, fordi han nu på uforklarlig vis blev betragtet som et "socialt farligt element". Han overlevede, men levede frem til sin død i 1977 et mere tilbagetrukket liv.

Gennem skildringen af dette særprægede liv fortæller bogen en større historie om den kommunistiske bevægelse i det 20. århundrede og det sovjet-russiske regimes afgrundsdybe kynisme og brutalitet. Livshistorien bliver derved en brik i forståelsen af, hvorfor Rusland med den tidligere KGB-agent Putin ved roret igen er havnet i isolation.

Forfatterne er begge russiskkyndige historikere. Niels Erik Rosenfeldt har skrevet mange bøger om emnet, bl.a. *Den røde underverden* fra 2019 sammen med Morten Møller og undertegnede.

JULIE BIRKEDAL RIISBRO OG NIELS ERIK ROSENFELDT:

AGENT FOR LENIN OG STALIN. En dansk malers urolige liv, København: Kristeligt Dagblads Forlag, 2021.

Bogen får 5 ud af 6 røde faner.

